EXAMEN
RELATIVITEITSTHEORIE

Academiejaar 2009-2010

groep 1, 14/01/2010

theorie schriftelijk

1. Het massaloze spinorveld of Weylveld
   - Stel een scalaire Lagrangiaan op voor het Weylveld.
   - Toon aan dat de resulterende Weylvergelijking een massaloos deeltje beschrijft.
   - Bepaal de heliciteit van de verschillende deeltjestoestanden.
   - Is deze theorie pariteitsinvariant?

   Gegeven:

$$
\begin{aligned}
V^{A\dot{A}} = V^{\mu}\sigma_{\mu}^{A\dot{A}} &= V^0(\mathbb{1})^{A\dot{A}} - \vec{V}.(\vec{\sigma})^{A\dot{A}} && (1)\\
\epsilon\mathbb{1}\epsilon^T &= \mathbb{1} && (2)\\
\epsilon(\sigma^i)\epsilon^T &= -(\sigma^i)^T && (3)\\
\{\sigma^i,\sigma^j\}_+ &= 2\delta^{ij} && (4)\\
\vec{S} &= \frac{\hbar}{2}\vec{\sigma} && (5)
\end{aligned}
$$

2. Gebruik het equivalentieprincipe om de uitdrukking af te leiden voor de gravitationele roodverschuiving in een algemeen (zwak) gravitatieveld, met Newtoniaanse potentiaal ϕ.

   Gegeven: $\frac{\Delta\lambda}{\lambda_0} = \frac{\Delta v}{c}$ voor de longitudinale Dopplerverschuiving bij kleine v.

3. Beschouw het lijnelement

$$ds^2 = c^2dt^2 - R'(\lambda)^2 d\lambda^2 - R(\lambda)^2(d\theta^2 + \sin^2\theta d\varphi^2)\,, \qquad (6)$$

   waarbij $R(\lambda)$ een algemene (brave) functie is van de coördinaat λ. Leg in enkele woorden uit, waarom al de componenten van de Riemann tensor verdwijnen voor deze metriek.

Relativiteitstheorie
oefeningen examen

14 januari 2010

Het oefeningen examen is een open-boek examen, maar oplossingen van oefeningen mogen <u>niet</u> gebruikt worden. Verder hebt u geen nood aan rekenmachines, gsm's of eender welke vorm van elektronica. Het examen telt twee vragen: vergeet de achterzijde niet. U kan het maximum aantal punten behalen zonder te antwoorden op de onderdelen aangeduid met (extra). Los eerst de hoofdvragen op. Als u tijd rest, kan u de extra vragen beantwoorden.

1. **Foton in de zwierder**
   Beschouw een centrifuge die ronddraait met een vaste hoeksnelheid ω en straal r. Twee atomen E en A van de rand van de centrifuge liggen in het rotatievlak en vormen een hoek α, zoals op de tekening (zie Figuur 1). Het atoom E zendt licht uit met golflengte λ_E. Een foton daarvan wordt door atoom A opgevangen in A'. Treedt er een golflengteverschuiving op? Zo ja, geef het functioneel verband in r, α en ω. Bereken hiervoor de grootheid
   $$\frac{\lambda_A}{\lambda_E}$$
   in het laboratoriumstelsel, als je weet dat $E = u^\mu p_\mu$ met p de vierimpuls van het foton en u de viersnelheid van een atoom.

(extra) Bewijs de gegeven relatie voor de energie $E = u^\mu p_\mu$.

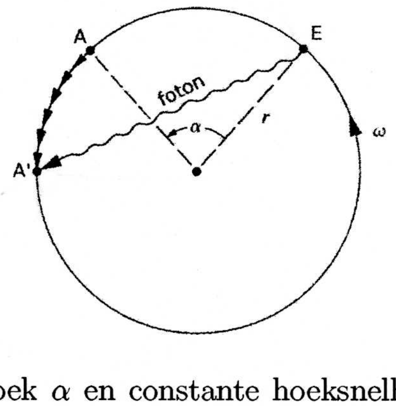

Figuur 1: Onder constante hoek α en constante hoeksnelheid ω draaien atoom E en A rond. Licht dat door E werd uitgezonden, wordt opgevangen door A in A'.

2. **Derde wet van Kepler**
Toon aan dat voor een circulaire baan van een massief lichaam rond een zwart gat (Schwarzschild metriek) de derde wet van Kepler exact geldt:

$$\omega^2 r^3 = \frac{R_S c^2}{2}.$$

Hier is $\omega = \frac{d\phi}{dt}$ de hoeksnelheid gezien door een waarnemer op oneindig en

$$R_S = \frac{2GM}{c^2}$$

is de Schwarzschildstraal. Deze relatie geldt ongeacht de baan stabiel of onstabiel is.

(a) Bepaal een uitdrukking voor ω met behulp van de eerste integralen.

(b) Bereken de straal $r_{stabiel}$ en $r_{onstabiel}$ waarop er een circulaire baan bestaat in functie van het draaimoment per eenheid van massa $\tilde{L}$ en R_S.

(c) Wat is het minimum draaimoment $\tilde{L}_{min}$ opdat er een (on)stabiele gebonden baan is rond het zwart gat?

(d) Controleer nu dat voor de gevonden circulaire baan de derde wet van Kepler inderdaad exact geldt.

Veel succes!